

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Кафедра соціології

Затверджено

На засіданні кафедри соціології
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

д.с.н., проф. Пачковський Ю.Ф.

Силабус з навчальної дисципліни
«Моделі соціальної політики»,
що викладається в межах ОПП Соціологія
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 054 Соціологія

Львів 2023

Назва дисципліни	Моделі соціальної політики
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра соціології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 054 «Соціологія»
Викладачі дисципліни	Демків Олег Богданович, к.с.н., доцент, доцент кафедри соціології
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: oleh.demkiv@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://clio.lnu.edu.ua/employee/demkiv-o-b Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 318
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Згідно графіку консультацій (вул. Університетська, 1, головний корпус Львівського національного університету імені Івана Франка, історичний факультет, III поверх, ауд. № 319), а також у день проведення семінарських занять. Також можливі онлайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача
Сторінка дисципліни	https://clio.lnu.edu.ua/course/modeli-sotsialnoi-polityky
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Моделі соціальної політики» є дисципліною вільного вибору зі спеціальності 054 «Соціологія» для освітньої програми «Соціологія», яка викладається у 1 семестрі в обсязі 4,5 кредити ЄКТС
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Моделі соціальної політики» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», виступає одним із головних аспектів практичної підготовки фахівця-соціолога. Предметом дисципліни є основні концептуальні підходи, соціальні передумови та наслідки втілення моделей соціальної політики, їхні переваги та вразливі аспекти, взаємозв'язок із ширшими ціннісними та інституційними моделями.
Мета та цілі дисципліни	Метою даного навчального курсу є надання теоретичних знань і набуття практичних навичок самостійного вирішення питань, пов'язаних з формуванням та реалізацією стратегічних напрямів розвитку соціальної політики держави. Завданням вивчення дисципліни «Моделі соціальної політики» ґрунтовних знань у сфері соціальних аспектів формування та реалізації заходів соціальної політики держави, оцінки ефективності та результату програм соціальної політики.
Коментар: Основна література - 3-5 базових підручників, посібників, необхідні нормативно-правові акти, стандарти	Основна література: 1. Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. 11/2020 Трудове право. с. 80-85 URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/14.pdf 2. Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. Економіка та держава. 2016. № 12. 3. Кришень О.В. Сучасні тенденції формування, реалізації та розвитку регіональної соціальної політики в Україні. Державне управління та місцеве самоврядування. 2020. Вип. 1 (44). С. 52—54. 4. Дерещ В., Тимошук В. Адмінпослуги соціального характеру: переваги держави чи місцевого самоврядування? URL: https://decentralization.gov.ua/news/13351 5. Мелконян А.Г. Специфіка та особливості функціонування західних моделей публічного управління соціальним захистом. Публічне

Література для вивчення дисципліни	управління і адміністрування в Україні. 2020. Вип. 15. С. 11-15. doi: https://doi.org/10.32843/2663-5240-2020-15-2 Додаткова література: 1. Greve, B, Blomquist, P, Hvinden, B, van Gerven, M. Nordic welfare states— still standing or changed by the COVID-19 crisis? Soc Policy Adm. 2021; 55: 295–311. https://doi.org/10.1111/spol.12675 2. Greve, B. (2019). Welfare and the Welfare State: Central Issues Now and in the Future (2nd ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780429341199 3. Öktem, K. G. (2020). The welfare state as universal social security: A global analysis. Social Inclusion, 8, 103–113. https://doi.org/10.17645/si.v8i1.2509 4. Larasati, Z.W., Yuda, T.K. and Syafa'at, A.R. (2023), "Digital welfare state and problem arising: an exploration and future research agenda", International Journal of Sociology and Social Policy, Vol. 43 No. 5/6, pp. 537-549. https://doi.org/10.1108/IJSSP-05-2022-0122 5. Бондаренко С. М. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку / С. М. Бондаренко, Н. В. Бугас. // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2021_2_23.
Обсяг курсу	Загальний обсяг 135 академічних годин. З них: зокрема 32 годин аудиторних занять (16 годин лекційних і 16 годин практичних занять) та 103 години самостійної роботи)
Очікувані результати навчання	В результаті успішного проходження курсу студент буде: <i>Знати:</i> Історико-соціальну генезу моделей соціальної політики; Моделі пріоритетів соціального розвитку та відповідні моделі соціальної політики із конкретними механізмами їх забезпечення; Склад та структуру соціальної політики держави; Соціологічні підходи та методи аналізу ефективності моделей соціальної політики держави. <i>Вміти:</i> Аналізувати ефективність втілення тих чи інших моделей соціальної політики; Визначати пріоритети та напрямки розвитку соціальної політики на державному та місцевому рівнях; Застосовувати соціологічні теорії та методичні інструменти для аналізу ефективності втілення тих чи інших моделей соціальної політики.
Ключові слова	Соціальна політика. Соціальна справедливість. Концепція соціальної держави. Консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі соціальної політики. Соціальний діалог. Соціальний захист.
Формат курсу	Очний
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»**
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	Немає
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, колаборативне навчання (форми – групова робота і спільні обговорення, тьюторський супровід), проектно-орієнтоване навчання, дискусія.
Необхідне обладнання	Комп'ютер з доступом до Інтернет
	Оцінювання поточної успішності проводиться за 100-бальною шкалою Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • Участь у практичних заняттях – 40 % семестрової оцінки; максимальна кількість 40 балів; • Дві індивідуальні презентації – 60 % семестрової оцінки; максимальна кількість 30 балів (x2).

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студентів завершується заліком та проводиться протягом семестру за такими видами робіт: 1. <i>активність студента на занятті (участь у дискусіях, доповнення)</i> – від 0 до 5 балів (максимально може отримати 40 бали за семестр) 2. <i>індивідуальні презентації</i> (максимальна кількість балів 30). Презентація полягає у представленні соціологічного аналізу передумов та результатів застосування тої чи іншої моделі соціальної політики в конкретно-історичному, соціальному та інституційному контексті Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу та інформують викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом для їх виконання та своєчасного оцінювання. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані в поточному навчанні, бали за індивідуальні презентації. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Завдання для самостійної підготовки	Теми рефератів: 1. Соціальна політика і основні напрямки її здійснення. 2. Принципи соціальної політики. 3. Роль соціальної справедливості в розбудові соціальної держави. 4. Соціальна держава: ідея та основні особливості. 5. Соціальний діалог як форма організації соціальної політики. 6. Соціальний інститут благодійності і меценатства 7. Феномен «шведської моделі соціалізму» та його значення. 8. Моделі соціалізму Європи та Америки. 9. Моделі держав добробуту та соціальної політики. 10. Соціальні права та соціальні гарантії в Україні. 11. Реформа пенсійної системи в Україні. 12. Правове забезпечення соціального захисту безробітних в Україні. 13. Державна політика щодо сім'ї та захист материнства в Україні. 14. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики. 15. Діяльність органів Європейського Союзу у сфері соціальної політики. 16. Проблеми та нові підходи до реалізації соціальної політики в європейських країнах. 17. Глобалізаційні аспекти еволюції соціальної політики. 18. Сімейна політика в Україні: формування та шляхи реалізації. 19. Світовий досвід державної сімейної політики. 20. Державне регулювання розвитку соціального інституту сім'ї в Україні. 21. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

	22. Організаційна структура соціального захисту в Україні. 23. Соціальна робота: принципи та основні складові. 24. Соціальні нормативи та їх значення у системі соціального захисту. 25. Формування соціальної та гуманітарної політики в Україні.
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Моделі соціальної політики»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)		Література / Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
		Лекційне	Практичне			
1,2/16 год.	Тема 1. Сутність і зміст соціальної політики	1.1. Визначення соціальної політики, її об'єкт та суб'єкт 1.2. Напрями, завдання та принципи соціальної політики 1.3. Соціальна держава та роль соціальної політики у її формуванні 2 год.	Практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова: 1,2,3 Інтернет-джерела: 1, 2, 4,5	Самостійна робота – 12 год. опрацювання літератури та джерел за темою заняття	1-й, 2-й тиждень
3,4/16 год.	Тема 2. Історичні аспекти формування соціальної політики	2.1. Витоки соціальної політики у XVI – I пол. XIX ст. 2.2. Еволюція соціальної політики в II пол. XIX – I пол. XX ст. 2.3. Формування концепції соціальної держави в середині XX ст., криза 70-х рр. та її подолання 2 год.	Практичне заняття (групова робота, дискусія, тьюторський супровід) – 2год.	Інтернет-джерела: 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	Самостійна робота – 12год. опрацювання літератури та джерел за темою заняття	3-й, 4-й тиждень
5,6/16 год.	Тема 3. Історичні моделі соціальної політики	3.1. Значення класифікацій соціальної політики. 3.2. Консервативна модель соціальної політики 3.3. Ліберальна соціальна політика 3.4. Соціал-демократична та	Практичне заняття (групова робота, дискусія, тьюторський супровід) – 2год.	Основна: 2, 3, 5 Додаткова: 1,2,4,5 Інтернет-джерела: 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	Самостійна робота – 12 год. опрацювання літератури та джерел за темою заняття	5-й, 6-й тиждень

		соціалістична моделі соціальної політики 3.5. Інші класифікації моделей соціальної політики 2 год.				
7,8/16 год.	Тема 4. Сучасні підходи до соціальної політики в європейських країнах	4.1. Вплив глобалізації на формування соціальної політики 4.2. Загальні тенденції розвитку соціальної політики європейських держав 2 год.	Практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	Основна: 2, 3 Додаткова: 1,2,4,5 Інтернет-джерела: 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	Самостійна робота – 12 год. опрацювання літератури та джерел за темою заняття	7-й, 8-й тиждень
9,10/16 год.	Тема 5. Особливості реформування соціальної політики в Україні	5.1. Створення нормативно-правової бази соціальної політики 5.2. Проблеми в реалізації соціальної політики та шляхи їх вирішення 2 год.	Практичне заняття (групова робота, дискусія, тьюторський супровід) – 2 год.	Основна: 2, 3 Додаткова: 1,2,5 Інтернет-джерела: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	Самостійна робота – 12 год. Виконання індивідуального завдання	9-й, 10-й тиждень
11,12/16 год.	Тема 6. Сімейна політика як важлива складова соціальної політики держави.	1.1. Понятійно-категоріальний апарат державної сімейної політики 6.2. Принципи та напрями державної сімейної політики в Україні 2 год.	Практичне заняття (групова робота, дискусія, індивідуальні презентації) – 2 год.	Основна: 2, 3 Додаткова: 1,2,3 Інтернет-джерела: 4, 5	Самостійна робота – 12 год. Виконання індивідуального завдання	11-й, 12-й тиждень
13,14/16 год.	Тема 7. Система соціального захисту населення в Україні.	7.1. Підходи до поняття «соціальний захист». 7.2. Основні складові системи соціального захисту 7.3. Організаційна	Практичне заняття (групова робота, дискусія) – 2 год.	Основна: 2, 3 Додаткова: 1,2,6 Інтернет-джерела: 4, 5	Самостійна робота – 12 год. Виконання індивідуального завдання	13-й, 14-й тиждень

		структура системи соціального захисту 2 год.				
15,16/2 3 год.	Тема 8. Зміст, принципи та основні напрями гуманітарної політики	8.1. Визначення та зміст гуманітарної політики 8.2. Принципи гуманітарної політики 2 год.	Практичне заняття (групова робота, дискусія, індивідуальні презентації) – 2 год.	Основна: 1, 2, 3, 4 Додаткова: 1,2,3 Інтернет-джерела: 4,5	Самостійна робота – 19 год. Виконання індивідуального завдання	15-й, 16-й тижень
Разом 135 год.		16 год.	16 год.		103 год.	